

Downshifting

Minimalismin vaikutukset taiteen tekemiseen

LAB-ammattikorkeakoulu

Kuvataiteilija (AMK), Kuvataide

2021

Iida-Maria Nironen

Tiivistelmä

Tekijä(t) Nironen, Iida-Maria	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika 2021
	Sivumäärä 17	
Työn nimi Downshifting Minimalismin vaikutukset taiteen tekemiseen		
Tutkinto Kuvataiteilija, kuvataide (AMK)		
Toimeksiantajan nimi, titteli ja organisaatio LAB-ammattikorkeakoulu		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössäni tutkin minimalistisin keinoin omaa taiteellista prosessiani. Kuvallinen osa kartoittaa omia työskentelytapojani pyrkiessäni kohti non-figuratiivista esitystapaa, jossa inspiraation lähteenä toimii oma suhteeni ympärilläni oleviin luonnon-, sekä ihmisen muovaamiin rakenteisiin. Päätin luopua esittävistä kuva-aiheista ja alkaa pohtia teemoja, jotka tiedostamattani toteutuvat omassa teoksissani. Tavoitteeni on analysoida minimalismille ominaista pelkistämistä ja seurata suuntauksen ajatusta siitä, että oleelliseksi muodostuu lopputuloksen sijaan toteutus sen aikaansaamiseksi. Intuiolla on produktiossa vahva sija, jonka tarkoituksena on vaikuttaa toimintatapoihini opinnäytetyön taiteellisessa osuudessa.</p> <p>Prosessissa annoin peruskuvioiden ohjata teosaiheita kohti valmista lopputulosta, jossa esiintyvät jatkumona tietyt geometriset kuviot, kuten esimerkiksi säännöllinen nelikulmio. Teoskokonaisuus koostuu kahdestakymmenestä minimalistista ilmaisua jäljittelevästä teoksesta, jotka on toteutettu eri grafiikan menetelmin sekä piirtäen. Alkeellisten muotojen toistaminen ja niiden hyödyntäminen pyrkii vapauttamaan tilaa taiteen prosessille ja siinä käytetyille tekniikoille. Perehdyn opinnäytetyössä siihen, kuinka minimalismin keinoin voin kasvattaa näkemystäni taiteen tekemisestä, sekä keskittyä oleelliseen kuvailmaisuun, jossa yksinkertaisetkin muodot voivat luoda mielenkiintoisia elementtejä kaksiulotteisessa teoskokonaisuudessa.</p>		
Asiasanat minimalismi, geometria, suprematismi, muoto, pelkistäminen		

Abstract

Author(s) Nironen, Iida-Maria	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2021
	Number of Pages 17	
Title of Publication Downshifting The effects of minimalism in the making of art		
Name of Degree Bachelor of arts, fine arts (UAS)		
Name, title and organization of the client LAB-University of Applied Sciences		
Abstract <p>In my thesis, I study my own artistic process with minimalist means. The artistic part scans out my own ways of working as I strive for a non-figurative presentation. I started to think about themes that I subconsciously navigate towards in my own work. My goal is to analyze the minimalist idea of simplifying and to follow the conception of making the process more important than final results. Intuition has a strong place in production and its purpose is to influence my ways of working with the artistic part of the thesis.</p> <p>In the process, I allowed basic patterns to guide the work towards the finished result, in which certain geometric patterns, such as a regular rectangle, appear as a continuum. The artwork consists of twenty works imitating minimalist expression, executed using printmaking methods and drawing. The repetition of primitive forms and their exploitation releases space for the process of art and the techniques used in it. In my thesis, I examine how I can increase my view of making art by means of minimalism, as well as focus on essential expression, where simple forms can create interesting elements in a two-dimensional work.</p>		
Keywords minimalism, geometry, suprematism, shape, simplifying		

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Minimalismi taiteessa	2
2.1	Minimalismin historiaa	2
2.1.1	Minimalismista yleisesti	2
2.2	Minimalismi maalaustaiteessa	3
2.3	Frank Stella	4
2.4	Kazimir Malevich ja suprematismi	5
3	Taiteellisen produktion suunnittelu	7
3.1	Produktion aloittaminen	7
3.2	Tavoitteet	8
4	Taiteellisen produktion eteneminen	8
4.1	Muoto	8
4.2	Väri	9
4.2.1	Värien valinta	9
4.2.2	Paperin yhteys väriin ja teokseen	10
4.3	Tekniikoista	11
4.4	Ripustus ja esillepano	13
4.5	Ongelmat produktiossa	15
	Yhteenveto	16
	Lähteet	18

1 Johdanto

Huomasin miettiväni usein, voiko ympäristöä pelkistämällä vaikuttaa positiivisesti kokemukseen taiteesta ja sen tekemiseen, ja opinnäytetyöni pohjaa vahvasti omiin huomioihini taiteen opinnoissa. Pyrkiessäni jatkuvasti esittävään tyyliin aina uutta aihetta ja toteutustapaa miettien, huomasin olevani kykenemätön käsittelemään omia teoksiani. Tämä pakotti etsimään uudenlaista ratkaisua parhaan lopputuloksen saamiseksi. Aloin miettiä minimalismia tietyn kaltaisena filosofiana ja halusin nähdä, miten yksinkertaistetut kuvaideat vaikuttavat sekä kuvailmaisun tuottavuuteen että siitä kertomiseen. Raportissa lähestyn suuntausta erityisesti taidesuuntauksen näkökulmasta, jonka vaikutuksia analysoin omassa päätöksenteossa kohti taiteellisen produktion lopputulosta.

1950-luvulta lähtien vaikuttanut minimalistinen taide toi uudenlaista näkökulmaa toisen maailmansodan jälkeiselle ekspressionismille. Kun elitististä järjestelmää vastustava taidesuuntaus alkoi saamaan jalansijaa, rupesi se myös leviämään arkkitehtuurin, musiikin ja teatterin pariin. Nykypäivänä käsitys minimalismista alkaa olla huomattavasti laajempi, ja sitä hyödynnetäänkin aina kulttuurialoista sisustukseen saakka. Toisaalta, minimalismista elämäntyylinä puhuttaessa mieleen ilmestyy helposti kuvia puhtaista huoneista sekä paljaaksi karsituista vaatekaapeista. Käsitys tylsäksi muodostuneesta elämästä kritisoi suuntausta sen yksinkertaisuuden ja niukkuuden vuoksi.

Opinnäytetyöni kuvallinen osuus saa inspiraationsa omasta ympäristöstäni. Tavoitteena on tutkia aikaisemminkin käyttämiäni havainnoin tapoja, nyt palaten kuvan muodostamisen alkutekijöihin, yksinkertaisiin muotoihin ja tekstuuriin. Halu unohtaa esittävyys tarjoaa tilaa taiteellisten ratkaisujen tutkimiselle, jotka yhdessä pyrkivät mielenkiintoiseen ja minimalistiseen lopputulokseen.

Yhdistelen teoksissa eri tekniikoita, omaa intuitiotani seuraten. Olen todennut tekstuuriin ja värien saamiseksi grafiikan eri tekniikoiden, kuten fotopolymeerin, itselleni toimivaksi. Piirtämiselle annan tilaa sekä laajojen että pienten yksityiskohtien saavuttamiseksi. Erityisesti pyrin esteettisesti toimivaan kokonaisuuteen, mutta myös siihen, että käytetyt menetelmät eivät hallitse kuvaa liikaa, vaan ovat enemmänkin tukeva elementti lopullisessa teoksessa.

2 Minimalismi taiteessa

2.1. Minimalismin historiaa

Terminä "minimal art" vakiintui vuonna 1965, kun filosofi Richard Wollheim pohti artikkelissaan nimeä kuvaamaan trendin lisäksi 1900-luvun yleistä taideilmiötä. Minimalismin kukoistuksen voidaan sanoa sijoittuvan vuosien 1960-1970 välille Yhdysvaltoihin. Suuntaus alkoi kuitenkin jo 50-luvulta laajentumaan abstraktista itsenäisemmäksi, ja kehittyi samaan suuntaan yhdessä käsitteellisen taiteen (conceptual art) kanssa. Molemmille oli ominaista se, että työn idea tai konsepti on tärkeämpi kuin valmis teos ja taidesuuntaukset onnistuivat näin myös muokkaamaan käsitystä taiteen katsomisesta ja ymmärtämisestä. Nämä ideat kyseenalaistivat vallitsevia rakenteita ja kritisoivat elitististä ja etuoikeutetuille tarjolla olevaa taidemaailmaa.

Minimalismin käsitys laajeni taidekentälle kolmiulotteisen suunnittelun kautta, joissa korostettiin neutraalia ulkomuotoa. 1950-luvun ekspressionistinen abstrakti taide oli muuttanut maalauksiin ja veistoksiin liittyvää asennetta jyrkästi, ja uuden sukupolven taiteilijat kritisoivatkin taidesuuntausta sen tarpeettomasta henkilöpainotteisuudesta, joka ei lopulta luonut teokseen mitään merkitystä. Veistoksissa ja suunnittelussa puhdasta abstraktiota tavoiteltiin uudelleen keskittymällä aineellisiin elementteihin, luoden teoksista täysin ilmeettömiä ja viitteettömiä.

Keskeistä minimalistisille teoksille olivat toistuvat geometriset muodot ja mahdollisimman vähin keinoin toteutettu lopputulos, ja taiteilijat käyttivät usein valmiita teollisia materiaaleja. Uskottiin, että lopullinen teos saavuttaa itsenäisyytensä ja oman todellisuutensa ilman, että sen tarvitsee jäljitellä jotakin. Pelkistäminen mahdollisti sen, että materiaalilla, muodolla ja mittakaavalla saatiin luotua itsessään mielenkiintoisia töitä, jotka antoivat katsojalle tilailluusion sekä välittömän, puhtaasti visuaalisen kokemuksen.

2.1.1 Minimalismista yleisesti

Minimalismi miellettiin ilmiöksi puhtaasta ajattomasta kauneudesta, jossa teoksen ei tarvitse olla muuta kuin mitä se jo esittää. Minimalismia ohjasi käsitys siitä, että huomio on rajallinen resurssi, jolloin paljaaksi pyyhityssä kohteessa vain tärkeimmät asiat haluttiin nostaa huomion arvoiksi.

Teosten voitiin nähdä edustavan ominaisuuksia, kuten järjestys, harmonia ja yksinkertaisuus. Tahallisella ilmaisun puutteella teos jätti paljastamatta taiteilijasta tai hänen pyrkimyksensä, ja henkilökohtainen jälki nähtiin usein itse kuvaa häiritsevänä.

Valittujen materiaalien ja värien tarkoituksena ei ollut kuvastaa mitään erityisiä ajatuksia. Esimerkiksi mustan käyttö: värille ei annettu edustettavaksi tunnetilaa, kuten suru, joka usein mielletään tummiin sävyihin. (Tate Org.)

Esineistä ja veistoksista haluttiin tarkoituksenomaisesti luoda neutraaleja, jolloin negatiivisesta tilasta tuli oleellinen osa teoksen lopullista ilmettä. Monet kolmiulotteiset teokset haluttiin asetella niiden esityspaikkaan ympäristöön mukautuvaksi, ja lopulta pelkistäminen vietiin niin pitkälle, että teoksesta jopa toivottiin tulevan osa tilaa. Valkoista pidettiin vähiten esittävänä värinä, jonka tarkoituksena oli jättää huomiolle teosten hellävarainen geometria ja looginen struktuuri. (Obendorf, 2009)

2.2 Minimalismi maalaustaiteessa

Kaksiulotteisille teoksille tyypillistä oli esittää teos mahdollisimman primitiivisessä muodossaan ja minimalististen maalauksien sanotaankin huipentuvan modernismin hylkäävään puhtauteen. Usein pohjiksi valittiin erilaisia teollisuus- ja kierrätysmateriaaleja tavanomaisen kankaan sijaan. Perinteisestä esillepanosta poiketen teos esitettiin raa'asti asettamalla se seinälle ilman kehystystä, ja usein käytettiin installaatioille ominaista tila-ajattelua ottamalla seinä osaksi teosta. Joskus myös pohjaa ja sen välistä yhteyttä syntyneeseen kuvaan korostettiin teoksessa jättämällä osia siitä näkyville, ja tätä hyödynnettiin erottamattomana osana erilaisia geometrisia rakenteita.

Maalaustaiteen väriskaalaa minimalismissa on pidetty melko niukkana, sillä usein teoksen elementteinä nähdään itse maalausjälki, siitä syntyvä tekstuuri ja sen muoto. Useimmat teosaiheet käsittivät joko koko kanvaasin mittaisen jäljen, tai vastaavasti ne koostuvat kirjaimellisesti vain yhdestä viivasta. Geometriaa voitiin nostaa esiin niin, että maalattu pinta ja pohja tyypillisesti pelkistyivät tietyksi holismiksi tai koko alueen kuvioksi. (Kuva 1)

Amerikkalainen taiteilija Donald Judd oli tunnettu maalauksellisista minimalistisista teoksistaan, joissa hän yhdisteli perinteistä maalaustaidetta ja kolmiulotteisen ilmaisun tavoittelua käyttämällä paljon teollisia materiaaleja teoksissaan, kuten esimerkiksi terästä, alumiinia ja kuparia. Yksi syistä näiden materiaalien käytölle oli muiden minimalististen taiteilijoiden tavoin huoli siitä, että klassiset menetelmät sitoivat liikaa taiteilijaa ja teosten yhteen luoden siitä henkilökohtaisen pyrkimyksen vaikuttaa katsojaansa. Judd nimitti itseään tekniikasta huolimatta "esineiden valmistajaksi", sillä hän ei halunnut toteutustavan hallita syntyvän teoksen luonnetta. Myöhemmin hän erkaantui maalauksellisista tavoistaan, sillä koki väliaineen liian hallitsevana osana teosta, mutta jatkoi kuitenkin aikaisempien materiaalien hyödyntämistä muun muassa reliefeissa ja

veistoksissaan. Judd sanoi olevansa kiinnostunut arkkitehtuurista ja esineiden suunnittelusta, ja pitikin tilaa yhtenä tärkeimmistä materiaaleista. (Blumberg, N)

Kuva 1. Donald Judd, nimetön 1961, öljymaalauus pohjustettuna puulle, tina (MoMA)

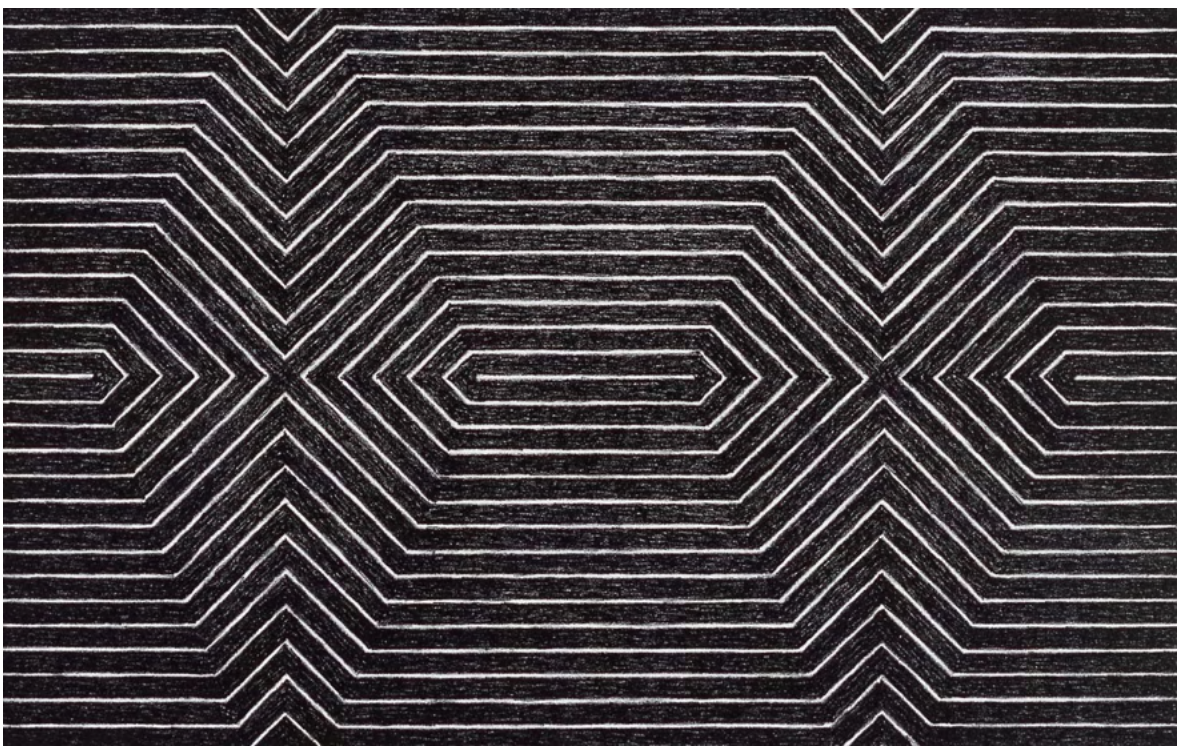
2.3 Frank Stella

Yksi minimalismin suurimmista vaikuttajista on Frank Stella, joka teoksillaan onnistui uudistamaan abstraktia taidetta huomattavasti Yhdysvalloissa. Hän halusi pelkistää teoksissaan aiheitaan äärimmilleen, ja 1960-luvulle tultaessa olikin onnistunut karkottamaan lähes kaiken esittävän maalauksistaan. Stella piti erityisen tärkeänä ideaa siitä, että hänen teoksensa esittää katsojalleen kaiken ilman kysymystä sen sisällöstä.

Kuten minimalismille on oleellista, hänkin jätti jäljelle kokonaisuuden, joka rakentui geometrisistä muodoista ja värien harmoniasta (Kuva 2). Monesti hän halusi jättää kankaan osaksi kokonaisuutta ja näki teoksensa enemmänkin fyysisenä esineenä, kuin vain maalauksena. Joskus hän leikkasi myös kankaan kuvion muotoon päästäkseen pois perinteisestä tekotavasta esittää teos vain maalattuna pintana. Myöhemmin Stella laajensi

minimalistista tyyliänsä myös veistoksiin ja rakennustaiteellisiin projekteihin (O'Grady 2020).

Tunnetuimpia Stellan minimalistisia teoksia ovat sarjan Black Series työt. Suuret tummasävyiset raakakankaalle tehdyt emalimaalaukset loivat linjakkain kuvioin illuusiomaisia teoksia, joiden kaavamaisuutta on kuvattu yhtenä minimalistisen taidesuuntauksen läpimurtona. Black Series-sarjan teoksissa Stella on kertonut tarkoituksenaan tuoda esiin teosten materiaaleja ja niiden konstruktivisuutta, ja hänen mukaansa jo pelkkä kangas ohjaa kuvan muodostumista. Monessa sarjan teoksessa valkoiset alueet ovat paljaaksi jätettyä kangasta, joka korostaa visuaalista yhteyttä maalattuun pintaan, ollen näin seurausta rakenteellisesta logiikasta.

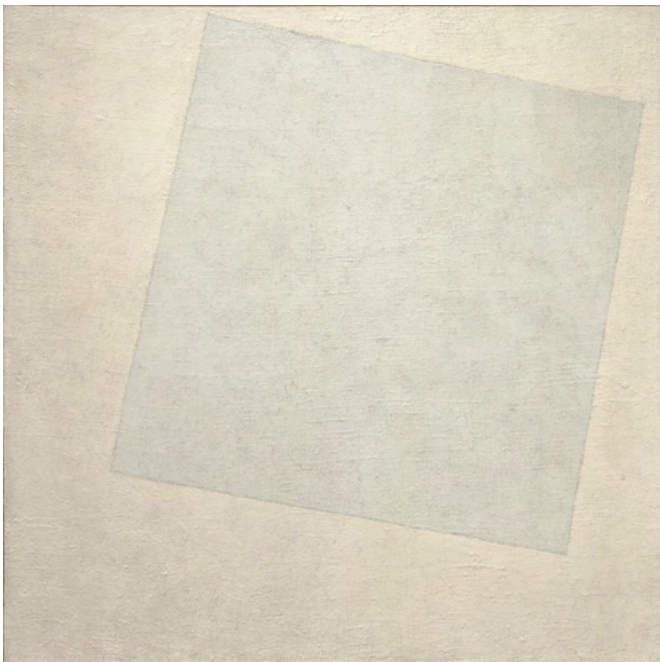
Kuva 2. Frank Stella, nimetön (osa Black Series II), 1967 (Tate Org.)

2.4 Kazimir Malevich ja suprematismi

Minimalismin edelläkävijäksi voidaan väittää ukrainalais-venäläistäiteilijä Kazimir Malevichia, joka yritti tuoda töillään eroa 1900-luvun alun konstruktivismiin. Etsiessään puhdasta tunnetta ja havaintoa, tavoitteesta kiinnostuneet taiteilijat alkoivat luoda uutta taidesuuntausta - suprematismia. Suprematistiset taiteilijat tavoittelivat puhdasta abstraktiota ja etsivät maalauksissaan tietynlaista nollatasoa, jonka saavuttamiseksi

käytettiin usein metodeja, joilla saatiin esiin muun muassa kankaan muotoa ja tasaista pintaa. Monen mielestä maailman objektiiviset ilmiöt olivat turhia, ja esille haluttiin nostaa tunne ja prosessin aikana tapahtuneet havainnot teoksessa (Wolfe, Artland).

Malevichin suprematististen öljymaalauksen aihe vuosina 1913-1932, Musta Neliö, oli taiteilijan hengellinen pyrkimys tuottaa kuviin korkeampaa tietoisuuden tasoa, jonka hän koki olevan ihmiseltä saavuttamattomissa. Hänen mukaansa täydellinen käsitys puhtaudesta vaatii, että kuvan muodolla ei olisi mitään yhteyttä luonnon kanssa. Vuonna 1919 Malevich esitteli teoksensa Valkoista valkoisella, jota pidetään yhtenä hänen uransa suprematistisena huipentumana (Kuva 3). Hän oli kokonaan luopunut muodosta ja onnistunut erottamaan teoksessa olevan neliön ainoastaan pintakäsittelyn avulla jättäen teoksen edustamaan vain ajatusta. (MoMA 2019.)

Kuva 3. Kazimir Malevich, Suprematist Composition: White on white, 1918 (MoMA)

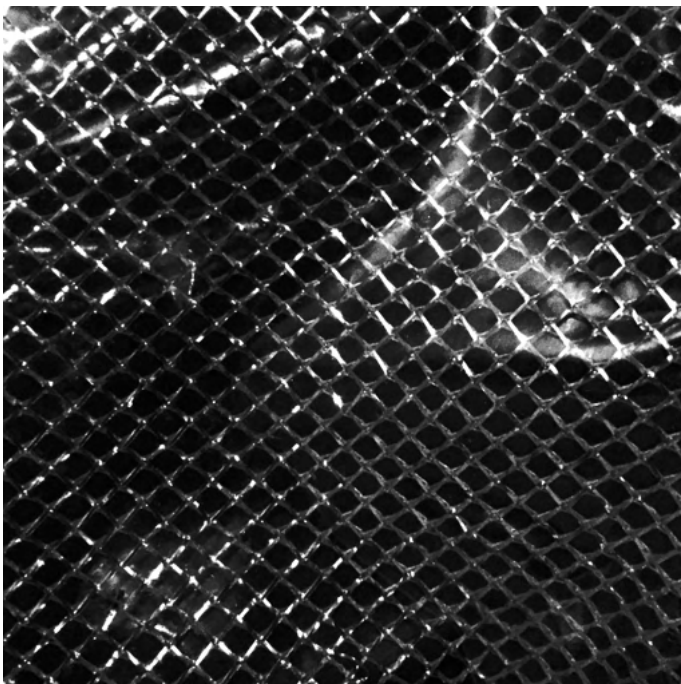
Taidesuuntauksena suprematismiin vaikuttamisen aika oli melko lyhyt. Vaikka tärkein ajanjakso sisältyy vuosille 1913 - 1920, sen vaikutus abstraktilla taidekentällä oli kauaskantoinen. Vaikka alun perin suuntauksen haluttiin poikkeavan konstruktivismista, se kehittäikin sitä eteenpäin ja molemmilla sanotaan olevan paljon vaikutusta minimalismin syntymisessä. Malevichin taiteen lähtökohtana olivat selkeät geometriset kuviot, joista myös minimalistinen suuntaus on saanut alkunsa. Selkeänä erona minimalistisiin kuvaideoihin, suprematismiin ajan taiteilijat saivat usein vaikutteita uskonnosta ja siihen liittyvästä symboliikasta, ja esimerkiksi Malevichin Mustalle neliölle on esitetty useita eri

teorioita. Vaikka suprematismissa tavoiteltiin ylevyyttä ja hengellisyys ei minimalismissa ollutkaan oleellista, oli molemmille ominaista pyrkiä luomaan mystinen kokemus siitä, kuinka helposti yksinkertaiset asiat voivat edustaa meille tiettyjä asioita.

3 Taiteellisen produktion suunnittelu

3.1 Produktion aloittaminen

Olen pitkään kuvannut ja havainnoinut ympäristöäni ja sen synnyttämää tunnetilaa, käyttäen niistä syntyviä valokuvia pohjana teoksille (Kuva 4). Koska huomasin hukkuvani rönsyilevään ajatuksenvirtaan keksiessäni uusia, figuratiivisia teosaiheita, päätin antaa impulsiivisen toiminnan ja intensiivisten tunteiden ohjalla syntyvien teosten tekotapaa. Tein useita harjoituksia, joissa pyrin vapautumaan tavoitteellisuudesta esimerkiksi tuhoamalla vanhoja luonnoksia tai pelkistämällä aikaisempia teoksiani niin, että jäljelle jäivät ainoastaan muoto ja mustan ja valkoisen luoma illuusio. Huomasin hyvin nopeasti vapautuvani omasta taiteelliseen tuotantoon tuhoisasti vaikuttavasta ajatusmallista, ja vaikka valmiit teokset eivät olleetkaan niin hyviä kuin toivoin, tunsin silti hyvää oloa prosessista.

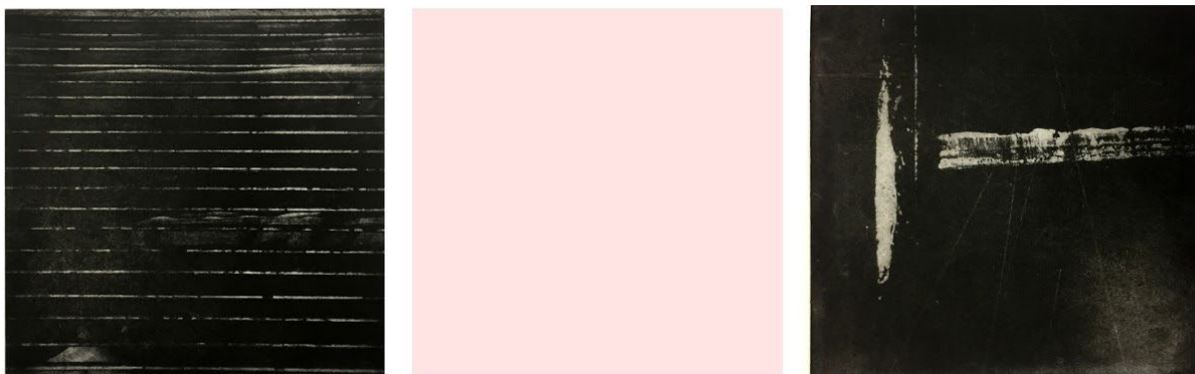

Kuva 4. Luonnosmaista valokuvaa

3.2. Tavoitteet

Taiteellisen produktion tavoite käsittää oman matkani kohti minimaalista ilmaisua. Installaatiomainen teossarja sisältää luonnoksen kaltaisia kokeiluja sekä aikaisempia teoksia. Niiden pohjalta rakennan neljä isompaa, valmista työtä, joissa korostuvat prosessin aikana hallitsevaksi muodostuneet kuviot ja värien niukkuudella tavoiteltu kontrasti. Tavoittelen näillä tekijöillä mahdollisimman vähää esittävyttä, jonka pyrkimys on nostaa esille valitsemani muodot, pinta ja sävyerot (Kuva 5).

Produktiossa suurin tavoitteeni on saada tietoa siitä, kuinka tietoisesti pyrin tiettyyn lopputulokseen, kun toimintaa ohjaa toisto ja vakiintunut väriskaala. Perinteisillä minimalismille ominaisilla ilmaisukeinoilla haluan toteuttaa yksinään toimivia teoksia, mutta ennen kaikkea näyttää oppivani, kuinka päästä irti omaa produktiota haittaavista häiriötekijöistä ja päästä eroon siitä syntyvästä stressistä luoda jatkuvasti jotain uutta.

Kuva 5. Sommittelun ja tekstuurin hakeminen

4 Taiteellisen produktion eteneminen

4.1 Muoto

Pyrkiessäni tutkimaan minimalismia omissa teoksissani geometrisestä näkökulmasta, hakeuduin huomaamattani kahteen peruskuvioon: kolmio ja ympyrä. Aloitin aiheen kartoittamisen etsimällä kohteita, joissa nämä kuviot luonnollisesti ilmestyivät. Näihin kuuluivat esimerkiksi rakennukset, orgaaniset muodot sekä erilaiset esineet. Koska lopulta piirustukset ja valokuvien pohjalta tehdyt pienemmät teokset alkoivat enemmän keskittyä tekstuuriin ja valitsemieni värien eri sävyihin, päätin isommassa korostaa alkeellisemmin pyöreyttä ja kulmikkuutta.

Halusin teoskokonaisuudessa painottaa myös muodon jatkuvuutta ja päädyin kokeilemaan sommittelua ja ripustusta neliömuodon kautta. Muoto toistuu sekä yksittäisten teosten pohjana että myös esillepanossa. Pienemmät teokset ovat asetettuna neljän vaaka- sekä pystyriveihin (4 x 4), ja isommat neljä teosta ovat pareittain (2 x 2).

Muotona neliö edustaa teoksissani tasapainoa ja struktuuria. Neliön sivut on usein mielletty esimerkiksi ilmansuuntina, elementteinä tai kosmisena ilmiönä ja peruskuviona, ja sen merkitys katsojalle voi esittäytyä hyvinkin laajana. Kristinuskossa neliötä on voitu käyttää myös perustana uudestisyntymiselle, jonka ideaa halusin löyhästi käyttää puhuessani prosessista, jossa hylkäämällä esittävän taiteen palaan rakentamaan kuvaa alkeellisin muodoin. Opinnäytetyössäni neliön tarkoitus on toimia vakaana pohjana muille muodoille, joka tasapainottaa suuren kuvamäärän yhteyttä, viemättä teoksilta ja sen kokonaisuudelta katsojan huomiota.

4.2 Väri

4.2.1 Värien valinta

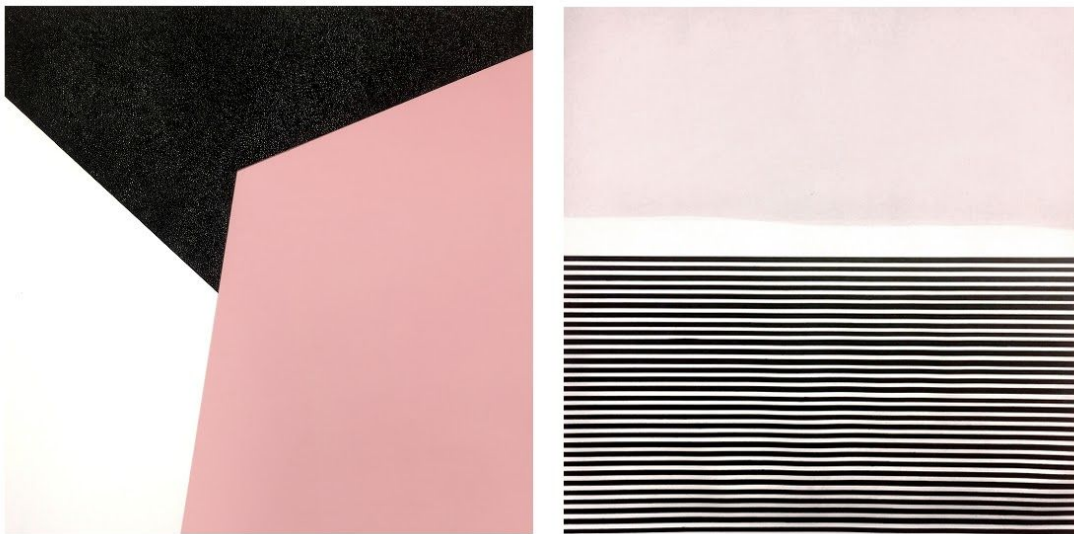
Kun mietin omaa työskentelyäni ja sitä, miten voisin minimalistisin keinoin kokeilla uusia lähestymistapoja, aloin aikaisempaa tarkemmin pohtia värin vaikutusta teokseen. Vaikka mustavalkoisuuden kanssa työskentelyn olen aina kokenut luontaisimmaksi, halusin opinnäytetyössä haastaa itseäni lisäämään teoksiin ilmettä nyt myös värin kautta.

Pidin mustaa tärkeimpänä värielementtinä ja grafiikan menetelmin sekä piirtäen kokeilin erilaisia maaleja ja kyniä saavuttaakseni siitä eri variaatioita. Minimalistinen muodon ilmaisu mahdollisti nyt ensi kertaa värikontrastin tutkimisen. Laajat tummat alueet yhdessä geometrinen muotojen kanssa pyrkivät muodostamaan tilailluusion tyhjälle pohjalle, jossa myös paperin valkoisella on oma tehtävänsä sävyerojen luomiseksi.

Valitessani mustavalkoisen rinnalle erilaisia värisävyjä lopulta päätin, että sen ei tarvitse kuvastaa muuta kuin visuaalista mieltymystäni. Ensimmäisiä luonnoksia isoille töille tehdessäni testasin värisävyjä saavutettujen tummien sävyjen kanssa. Päädyin jatkuvasti vaihtelevaan vaaleansinisen ja vaaleanpunaisen välillä ja lopulta päädyinkin jälkimmäiseen. En halunnut vaaleanpunaisen värinä luovan itseni ja teoksen välille minkäänlaista vuoropuhelua, vaikka siihen liitentäänkin tietynlaista symboliikkaa, kuten aistillisuutta ja iloa. Värisävyissä pyrin hieman sammutettuun ja kylmempään ilmaisuun jotta nämä mielikuvat eivät niin vahvasti tulisi katsoessa mieleen. Visuaalisesti värin

hempeys oli toivottu tulos, sillä vastapainona se loi sopivasti kontrastia mustan ja eri harmaan sävyjen välille.

Otin grafiikan vedoksia ja maalasin erilaisilla punaisen sävyillä ja huomasin, että niiden sovittaminen keskenään oli melko haastavaa. Etenkin grafiikan litografiaväri tuntui vedostuvan jatkuvasti liian räikeästi, ja värisävy sammutti ympärillään olevia mustavalkoisia teoksia. Neljän ison teoksen kanssa päädyin vain kahdessa käyttämään vaaleanpunaisen sävyjä, jotta huomiota herättävä väri ei suuressa mittakaavassa liikaa dominoi vieressä olevia pienikokoisia teoksia (Kuva 6).

Kuva 6. Teosten 1 ja 2 luonnokset vierekkäin

4.2.2 Paperin yhteys väriin ja teokseen

Teoksen esineellistämisen ja ulotteisuuden luomisen kannalta pidän valkoista paperia tärkeänä tekijänä. En ole oikeastaan ikinä halunnut nähdä valkoisen luomista materiaalisin keinoin tarpeellisenä, ja siksi olen usein hyödyntänyt paperin väriä osana teosta. Paperin pinnan esille jättäminen ja sen läpikuultavuus tavoittelee teoksissani yhteyttä kuvan syntymisen prosessissa, eräänlaisena alkulähteenä, jonka esillepano etenkin opinnäytetyössäni on tärkeä elementti kuvatessa minimalismia tutkivaa produktiota.

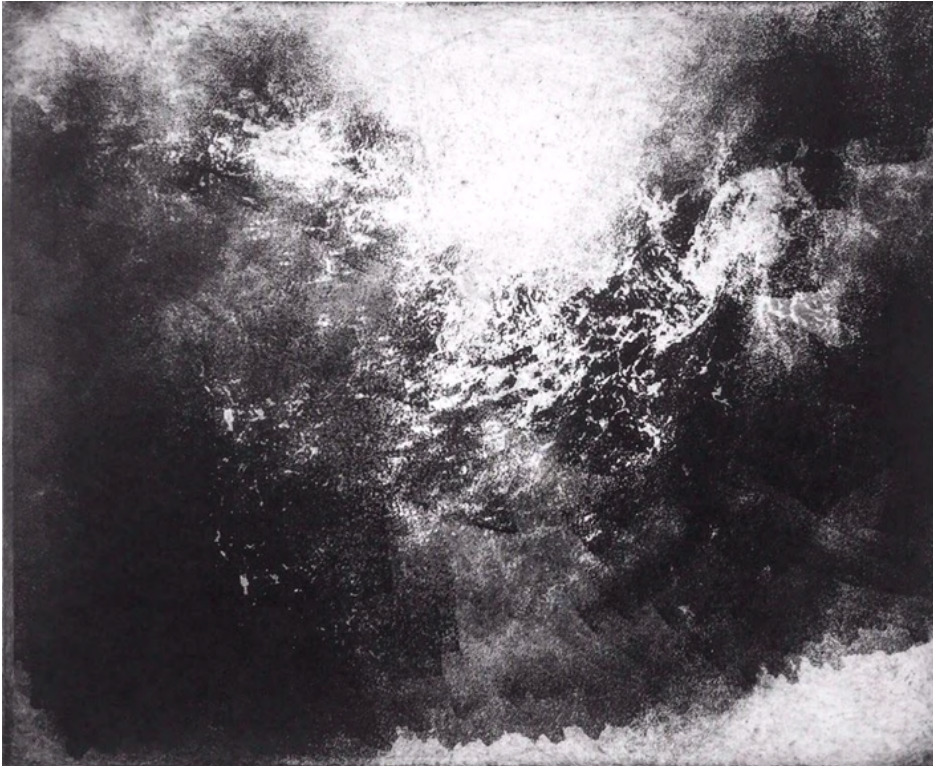
Eri teoksille on valittu erilaisia papereita, vaikka sävyerot ovatkin melko minimaalisia. Mustavalkoisissa töissä ja piirrustuksissa pyrin puhtaasti valkoisiin papereihin vahvistamaan kontrastia, kun taas värisävyille valitsin hieman lämpimämmän pohjan. Ajattelin, että kaikilla saman paperin käyttö luo liian jäykän tunnelman, jolloin prosessikin ilmenisi

4.3 Tekniikoista

Grafiikka taiteenlajina on aina kiinnostanut minua menetelmien eri työvaiheiden kautta. Etenkin tekniikkapainotteisessa mutta luonnollisesta ilmaisukeinoista puhuttaessa koen grafiikan arvaamattomuuden ja rajallisuuden olevan opinnäytetyössäni hyödyllinen, ellei jopa oleellinen tekijä. Tekniikkana uskoin grafiikan valitsemisen olevan hyvä päätös, kun nyt lopullisen teoksen sijasta produktion tavoitteena oli prosessin korostaminen. Vaikka minimalismia ajatellessa kaipasin tietynlaista vapautta toteuttaessa intuitiotani, grafiikan haastavuus pakotti tutkimaan yksittäisiä taiteellisia päätöksiä antaen niille uudenlaista painoarvoa prosessissa.

Fotopolymeeri taidegrafiikan tekniikkana oli itselleni melko uusi tuttavuus, mutta päätin kuitenkin ottaa sen produktion mukaan. Koska olen opinnoissani yrittänyt painottaa grafiikan menetelmiä, tuntui luonnolliselta käyttää sitä. Fotopolymeeri toimi tekniikkana pienissä teoksissa luontevasti lukumäärän ja koon puolesta. Valotustekniikkana se mahdollisti useamman teoksen työstämisen samaan aikaan, jolloin mahdolliset virheet olivat vielä korjattavissa aikataulusta huolimatta.

Suurin syy tekniikan valitsemiseen oli kuitenkin sen monipuolinen kuvan tuottaminen. Koska halusin teoksiin vaikutteita ympäristössä esiintyvistä muodoista ja kuvioista, valitsemalla fotopolymeerin yhdeksi menetelmäksi pystyin jäljentämään teoksissa suorasti valokuvia (Kuva 6). Pidin heti tekniikassa sen orgaanisesta jäljestä ja uskoin sen tuovan toivottua särmää jopa pienen mittakaavan kuviin.

Kuva 7. Tekstuurin luominen fotopolymeerillä, esimerkkinä teos Wave II, 2020

Ajattelin tarvitsevani tietyn kaltaista vastakohtaa pehmeän grafiikan jäljen lisäksi, joten päädyin testaamaan piirretyn viivan vaikutusta teoksissa. Tutkin pienemmissä töissä erilaista tussin piirtojälkeä ja niiden vaikutusta esimerkiksi värikuviin ja fotopolymeeriin, ja kokeilin tusseilla luoda teoskokonaisuuteen myös harmaan sävyjä. Olen aikaisemmin jo kokeillut piirtämisen yhdistämistä samoihin teoksiin yhdessä grafiikan eri menetelmien kanssa, ja nähnyt grafiikan teknisyyden ja hallitun piirroksen kädenjäljen mielenkiintoisena yhdistelmänä. Koen opinnäytetyössäni, että piirrosjälki sen yksinkertaisesta käytöstä huolimatta, pystyisi luomaan teoksiin henkilökohtaisen jäljen.

Huomasin myös tavassani piirtää eri tekstuureja yhteyden teoksissa ilmeneviin muotoihin. Yritin kynän jäljellä hyödyntää esimerkiksi viivan suuntaa sopimaan yhteen grafiikan menetelmin toteutetun pinnan kanssa. Viivapiirros ja pyörivin liikkein piirtäminen tavoitteli myös yhteyttä peruskuvioiden, ympyrän ja neliön kanssa.

4.4 Ripustus ja esillepano

Kun olin päässyt hahmottamaan lopullisen kokonaisuuden mitat, oli pohdittava mahdollista seinätilaa. Oletuksena oli tietenkin valkoinen museon seinä, mutta päämääräni oli saada esillepanosta hengittävä ja tämä vaati paljon tilaa sivujen lisäksi myös teosten ylä- ja alapuolelle. Vaikka nyt kyse oli kaksiulotteisista paperille tehdyistä teoksista, halusin kolmiulotteisten minimalistisen teosten tavoin painottaa tilan tärkeyttä, kun kyseessä on yksinkertainen kuvailmaisuus. Suurin huolenaiheeni ripustuksen toteuttamisessa oli, että pelkistetyt teokset harjaisivat katsojan huomiota museon tiloissa esimerkiksi seinän pinnan epäkohtiin, lattiaan tai ympärillä oleviin rakenteisiin.

Teossarjan esittämisessä halusin painottaa minimalistista ilmaisua niin, että ripustutapa ei veisi ollenkaan huomiota kuva-aiheista. Alkuperäinen ideani oli kuitenkin esittää isommat neljä teosta melko klassisesti kehystettynä valkoisin raamein, jotta ulkoasu olisi ammattimaisesti siisti, ja korostaisi jokaisen teoksen itsenäisyyttä. Pienempien kuvien suuresta lukumäärästä johtuen niille olin suunnitellut valkoisia reunoja, kehyspahvia tai levyä hyödyntäen.

Kun vihdoinkin pääsin testaamaan kehyspahvia pienempien teosten kanssa, huomasin sen olevan todella ulkoinen valinta muusta päätöksenteosta. Vaikka värinä oli kylmä valkoinen, aikaisemmin tehdyt huomiot teosten papereiden sävystä jäivät kokonaan piiloon, ja vaikka esitystapa olikin puhdas, siitä tuli myös todella teennäinen. Tajusin myös, että yhteyttä isompien teosten tuleviin kehyksiin ei ollut, eikä minkäänlainen kehys enää tuntunut luontevalta valinnalta. Koska olin aikaisemmin ollut esitystavasta niin varma, olin tehnyt sen jo osalle pienempiä teoksia ja leikannut vedokset sopimaan raameihinsa. Koska hylkäsin idean, tuhosin samalla usean työn jotka lopulta jouduin toteuttamaan uudestaan. Kun olin viimein saanut valmiiksi uudelleen aloitetut teokset, asetin kaikki vierekkäin tutkien paperin jättämistä ilman kehystä. Olen aina pitänyt paperin värin hyödyntämistä osana teosta kuva-alueen sisäpuolella, ja pohdin, voisinko korostaa sitä jättämällä suuret marginaalit myös kehystämään teosta.

Aluksi kuitenkin aristin ajatusta siitä, että seinällä roikkuisi vain paljas paperiteos kunnes aloin pohtia minimalistista ajatusta maalaistaiteessa, jossa myös kaksiulottisissa teoksissa tuodaan esille sen teollisuutta ja esineellisyyttä. Olin muutaman kerran kokeillut aikaisempien grafiikanteosteni ripustamista pienillä nauloilla, joiden avulla oli mahdollista tuoda paperi ulos seinästä. Pidin siitä, miten taakse syntyvät varjot luovat teokseen kolmiulotteisuutta ja tekevät teoksesta mielenkiintoisen tarkastella sitä useammasta kulmasta. Myös naulan näkyminen teoksessa mielestäni kuvasti sitä hyvin objektiivisesti, ja vaikka käyttämäni paperit olivatkin melko ohuita, niistä yhtäkkiä tulikin melko jyrkän, mutta silti siistin näköisiä. Aloin myös pohtia metallin hohtoa ja varjoja värein, jotka kokonaisuudessa toimivat yhdessä saavutettujen harmaan sävyinä.

Kuva 8. Sarjan Initium teoksia ripustettuna

4.5 Ongelmat produktiossa

Alunperin ajatuksena oli antaa intuitioni ohjata teosten syntymistä, mutta niiden lukumäärän takia jouduin ajateltua enemmän keskittymään kaikkien yhteensopivuuteen. Puolessa välissä taiteellista produktiota tajusin kokoonpanon valmiiksi suunnittelun olevan melko turhaa ja yritin avata ajatteluprosessia palaamalla takaisin yksinkertaisiin muotoihin. Etenkin isommille teoksille päätin suuren koon takia antaa hyvin yksinkertaistetun ilmeen, jotta ne eivät veisi liikaa huomiota pois pienemmiltä, huomattavasti yksityiskohtaisemmilta kuvilta.

Olen aikaisemmin työskennellyt melko pienten teosten parissa, joten useamman ison teoksen valmistaminen tuntui aluksi tuskalliselta. Epävarmuus siitä, tulevatko ne ollenkaan sopimaan monen pienikokoisen kuvan kanssa, hankaloitti ripsustussuunnitelman tekemistä. Monesti sain huomata, että siirtyminen uudenlaiseen prosessiin oli haastavaa, ja minimalistisen ilmeen aikaansaaminen oli vaikeampaa kuin osasin luulla. Koska aikaisempi taiteen tekemiseni on painottunut yksittäisten teosten esittämiseen, suuren teosarjan luomisesta ja sen yhteensovittamisesta tuli nopeasti produktion hankalin osa, mistä karsia ja kuinka vähäisellä esittävyydellä pääsen haluttuun oivaltavaan lopputulokseen.

Suurimpia haasteita oli päästää irti alkuperäisestä suunnitelmasta, sillä jouduin keskeyttämään aiemman ajatustyöni valmiista sarjasta, jotta lopputulos päätyisi olemaan mahdollisimman karsittu. Tarkoitukseni oli tehdä pienemmistä, 16 kappaleen sarjan teoksista yksityiskohtaisempia läheltä katsottavia kuvia, mutta lopulta ne eivät enää palvelleet alkuperäistä ideaa pelkistämisestä ja yhteneväisyydestä suurien teosten kanssa. Tajusin kuitenkin, että nämä teokset jotka hylkäsin ja lopulta korvasin erilaisin väripinnoin, olivat esillepanon kannalta tärkeämpää, kuin tarina siitä kuinka niihin on päädytty. Tämä tietenkin riiteli ajatuksen kanssa siitä, että minimalismille tärkeämpää olisi lopputuloksen sijaan taiteellinen prosessi, mutta samalla uskoin että päätös johdattelee ajatusta turhan poistamisesta, jossa vain oleellinen on jätetty esille rikkomatta visuaalista esitystä.

Yhteenveto

Teosarjan nimeksi annoin lopulta Initium, eli alku. Sanana koin sen kuvaavan oivasti sitä henkistä prosessia, jossa pyrkimyksenä on unohtaa haitalliset toimintapani figuratiivisessa suorittavassa taiteen tekemisessä, ja palata tutkimaan kuvan rakentumista ja tärkeitä jäljelle jääviä teemoja. Alkua kuvaavana, teosarja avautuu henkilökohtaisella tasolla opettavaksi kokemukseksi kuvoista ja niiden jatkuvuudesta, sekä myös analysoi eri käyttämieni tekniikoiden vuorovaikutusta keskenään. Initium pyrkii terminä sisältämään teosten lisäksi kokonaisen henkisen matkan lopputulokseen, jossa jo ajatustyö ennen taiteen tekemistä oli hyvin oleellinen. Pakotin itseäni tyhjentämään ajatukseni aiemmista työskentelytavoitteista, ja yritin sallia itselleni ainoastaan muodon ilmaisemisen.

Vaikka teokset on esitetty yhdessä, niiden päämääränä oli myös kokonaisuuden lisäksi toimia yksittäin. (Kuva 9). Jatkoa ajatellen todennäköisesti erotan kuvat toisistaan, sillä tällä hetkellä sen ainoa tarkoitus on kuvastaa oppimisprosessiani ja henkistä transformaatiota kohti puhtaampaa visuaalista ilmettä.

Opinnäytetyöprosessi oli itselleni taiteen tekijänä täysin uudenlainen kokemus. Alusta alkaen tavoitteeni oli hylätä omat toimintatapani ja antaa niiden syntyä uudelleen niistä alkukantaisista muodoista, joilla figuratiivinen taiteenikin rakentui. Esittävyuden hylkääminen kolmen vuoden opintojen jälkeen oli riskialtis, mutta tarpeellinen kokemus. Tarkoituksena oli oppia ymmärtämään minimalistinen prosessi ja ajatus vähäeleisestä taiteesta, jonka lopulta koin opillisesti ja henkisesti avaavana kokemuksena.

Kuva 9. Opinnäytetyö ripustettuna, Initium

Uskon vahvasti siihen, että minimalismin perusajatuksiin paneutuminen jättää jälkensä omaan taiteelliseen toimintaani. Vapautuminen yksityiskohtien huolehtimisesta auttoi keskittymään nyt esimerkiksi vedostapoihin, materiaaleihin ja siihen kuinka teossarja esitetään. Aikaisemmin vain teoksen visuaaliseen ilmeeseen tähtääminen oli aiheuttanut huolta teoksen säilyvyydestä, eikä se ohjannut tarkoitustani taiteen tekijänä urapainotteisesti eteenpäin.

Oman työprosessin tutkiminen oli haastavaa, mutta opinnäytetyön ollessa miltei valmis huomasin työskentelytavoissani erilaisia tapoja, joita uskon jatkossa hyödyntäväni. Koska en aikaisemmin ole työskennellyt prosessimaisesti usean teoksen parissa, sain opinnäytetyön aikana mahdollisuuden kokeilla uudenlaista työrytmiä. Monet haasteet, kuten esimerkiksi teosten yhteensovittaminen sekä vedostusongelmat tarjosivat mahdollisuuden kehittää omaa ongelmanratkaisua tilanteissa jossa valitut työtavat vaikuttavat yksittäisen kuvan sijaan koko installaatioon.

Lähteet

Marzona, D. 2004, Minimal art, TASCHEN, s. 6

Strickland, E. 2000, Minimalism-origins, Indiana University Press, s. 12-14

Rubin, W. S. 1987, Frank Stella, The Museum of modern art

Obendorf, H. 2009, Minimalism: Designing Simplicity, Springer Science & Business Medias. 35-38

<https://www.nytimes.com/2020/03/18/t-magazine/frank-stella.html>, Megan O'Grady, 18.3.2020

<https://magazine.artland.com/art-movement-suprematism/>, Shira Wolfe

<https://www.moma.org/collection/works/80385>, Publication excerpt from MoMA Highlights: 375 Works from The Museum of Modern Art, New York (New York: The Museum of Modern Art, 2019)

<https://www.tate.org.uk/art/art-terms/m/minimalism>

<https://www.britannica.com/biography/Donald-Judd>